Janvaari 6
1935
№ 6 (1369)
ULAAN YDE koto

Gazar byriin proletaarinar, negedegtii!

Bur-Mongoliin Ynen

BK(b) N-iin Bur. Mongoliin MK, BMASSR-iin TGK ba Burprofsoveediin eder byriin oorgan

Modobeledkel tukai Burmoz komiin ba Arkomsoveediin Togtool

1934 onii IV kvaartalcoo modoçirelgiin tөsөbiin kangaltagyi gyicedkeltei baisaniigi (dekaabri 30-do oto lolgiin tөsөb 137,4 proc. çirelgeni 87,3 proc. gyiced kegdesen) temdegleke zuuraa, Burmozkomiin tobçoonii ba AKS-iin toolokoni bol, Tarbagatain, Koriin ba ilanga jaa Kabaanskiin (modoçirelgiin tөsөbiigi zөbkөn 26,8 proc. gyicedkesenii tula respyyblikiin kara sambarta gar gagdasan) aimaguudiin aikomuudiin sekretaarinuud ba aimgyicedkomuudiin tyryylegçener BK(b) N-iin kizkomiin ba tyynçelen MK-iin togtooluudta kariuucalgagyi kanda za, ene azakuin ba ulastөriin aguu jiken udka çanartai kampaaniiigi tooriuulan namiin emkiiigi elsyyleegyi ba „tariaanii tөlөө temecesen meteer modonii tөlөө te meceke“ gesen eriltiigi dyyrgeegyi baina gebe.

Odoo kyrter modobeledkelde jabasan kөdөlmөriçө diigi sojol—baidaliin talaar kangaagyi ba niitiin kөdөl mөri, socialiis mөriicөө ba udaarnigçalgiigi erkileegyi baisanii kerkibeç boloşogyi zyil mөn bөgөөd, enyyn deerees azaliin byteece tonç kimdakan baina geze olo ko zuuraa Burmozkomiin tobçonii ba Arkomsoveediin togtookoni:

1. Kabaansk rajoon oçozo, tende modobeledkeliin tөlөө aimagiin kөtөlbөriiin jamaraar temeceseniigi şalga za yzeed, yriigi udaa bolko tobçoonii zasidaanida medee çekiigi nөk. Verkodyybobto duradkaka.

2. Tarbagatain Leespromkooziin direegtorto, M-Şiberiin ba Tarbagatain aimaguudiin aikomiin sekretaarnuudta bolon aimgyicedkomiin tyryylegçe nerte, kerbee teden bol, 1-dygeer kvaartaliin tөsөbiigi gyiced dyyrgekiin bodoto kemzeenyydiigi abaagyi bolbol, namiin şataar katuu kariuucalgada kabaaduulagdakata geze uridçalan sanuulka.

3. Udaarna sara bolko—janvaarida modobeledkeliin 1-dygeer kvaartaliin tөsөbiigi 50 proc. gyicedkeke ba tyynçelen 4-dygeer kvaartalda çirelgiin talaar dutuu gyicedkelee gyiceldyylkiigi BK(b) N-iin aikomiin sekretaarnariigi, aimgyicedkomiin tyryylegçeneriigi ba Leespromkooziin direegternyydiigi ujalgalka.

Enyyntei kamta narizuulagdasan kargui zam (cana, mөlisөn g. m), soc. mөriicөө ba udaarnigçalga, otololgiin ba çirelgiin talaar kөdөlmөriiin noormo gyicedkeke g. m. jabadalnuudiigi gol bolgoko.

4. Modobeledkeliin tasaguudiigi bөkөzyylkiin uçaraa rajoonii idebkitedees kөdөlmөriçөdiigi ilgeeze janvaaricoo, tedeniigi modobeledkeldeni bekizyylkiigi aikomuud ba aimgyicedkomuudiigi ujalgalaka.

5. Modobeledkel deere komuniistnar ba komsomoolçuudiin toogi oloşoruulza, beki nam—komsomooliin emkidken, kөdөlmөriçөniigi sojol—baidaliin talaar kangaka keregtei. Kaişa kereg kandagçadtai eris temecekiigi aikomuudiigi ujalgalka.

Kabariin tarilgiin beledkel

Yresenii kaalgiigi zөbkөn 53,5 kubi dyyrgebe

(Manai tuskai biçegçees)

BK(b) Namiin Kizaariin komiteed bol „yresenii foondiin kaalgiigi dekaabriin 1-ees kozom bişe dyyrgeke“ geze zorilgo tabisan baina.

Ulaan-Yde kotiin zoonodo yresenii ba mөnkөlөlgiin foondo baiguulalgiin janvaariin 1-nii medee geer karaza yzebel: Yresenii kaalgiigi zөbkөn 71,7 kubi gyicedkesen baina.

Kotiin zooniin kolkoozuud bol şiniiciin yrese 100 kubi kaagaa, ovioosiin 98 kubi, bişe oroosoto tariaanii yrese 99,3 kubi gyicedkesen, kartaabkiin yrese 82,4 kubi ba mөnkөlөlgiin foondo 83,9 kubi gyicedkebe.

Өmçiin azaltan bol negeç ceentnir yrese, mөnkөlөlgiin foondo ba kartaabkiin foondo kaagaagyi, kotiin zooniin өmçiin azaltan bol 379 ceent. yrese kaaka baisan. Mөn 2 minga garan ceent kartaabka kaaka tөsөbtөi baisan azai.

Kotiin zoonodo niitiin emkinyyd bol tarilgiin beledkeliin foondo deere jamarç aimag rajoonoos ilyyjike suuri ezelke baina. Gebeç yresenii kaalgiigi zөbkөn 49,6 kubi, kartaabkiin yresenii foondo oroidoo 18 kubi kaaza dyyrgesen ba mөnkөlөlgiin foondo negeç kiilo ka gaadyi azai.

Yresenii kaalgiigi zoono dotoroo byke seegternyydeer zөbkөn 53,5 kubi dyyrgesen baina.

Kotiin gazarlin tasag bol yresenii foondo baiguulka ba kabariin tarilgiin byke beledkeliin kөdөlmөriigi tolgoilon udaridanagyi, too medeeni zigşyyriteigeer buzagai ruulagdasan baina.

Ene bol gazariin tasagiin naçaalnig Şabriinov ba too medee zokioogço Dorziin gegçediin gem bolno.

Ene janzaaraa udaan teseke argagyi, gazariin tasag bol byke kөdөlmөriөө şinedken tabiza, tarilgiin beledkeliigi gyiced kangaka ujalgatai.

S. Gan.

Yreseni ceberlegdee

Bajandain MTS-iin „Ilijeçiin Zam“ geze kolkooz bol yresee kaaza ba ceberleze dyyrgebe. Odoo yjede casa togtoolgiin kөdөlmөri jabuulza baina.

Kabariin tarilgiin beledkeliin kөdөlmөridө çanariigi şalgaka inspeekternyyd idebkitei kabaadalcaza, çanariigi şalgaka ba kolkooznignudiigi ynese cugluulka, casa togtooko kөdөlmөrinyydte emkidkene.

C. P.

Tarilgada belen

E-Bulgad. Yysti-Ordiin somonii Raazymoviin neremzete kolkooz bol yresenii ba mөnkөlөlgiin foondonuudiigi ton erkim oroosoor kaagaa.

Yreseniigee kerzergeer urgaka çadabaritai baisaniigi şalgaza yzekedeni-erkim, sain baiba.

Tarilgiin maşiina zebsegyydiigi zasaza dyyrgeed, tere maşiinanuud ba yresee kadagalsan sklaaduudtaa ton çanga karuul tabiaad baina.

Gadna. galiin ajuulaas saraka kemzee abtasan. Mөnөө tarilgiin gazar deere casa togtoozo baina.

Tekiin

Respyyblike dotoroo yresenii ba mөnkөlөlgiin tariaa askalgiin jabaca tukai

1935 onii janvaari 1-nii medee

Aimaguud	yrese askalga bykii seegternyydte	mөnkөlөlgiin foondo askalga kolkoozuudaar
1. Aga	101 8	80,3
2 Alair	93,0	129,4
3. Bargazan	60,2	68.1
4. Bookon	89,9	99,6
5. Ulaan Yde	53,5	83,9
6. Jaruuna	71,7	60,4
7. Zakaamin	70,7	73,1
8. Kabaansk	104,6	86,3
9. Kiaagta	103,1	102,6
10. Mukarşiber	85,8	—
11. Selenge	79,0	70,0
12. Tarbagatai	77,8	104,2
13 Tynken	76,5	71 4
14 Kori	79,5	61,7
15. E-Bulgad	84,6	75,3
16. Koito Baigal	—	—
17 Baunta	48,5	—
Respyyblike dotoroo KAMTA	83,6	80,0

Zyyn Sibiir kizaariin soveeduudiin 2-dugaar kural neegdebe

Janvaariiin 3-da Irkyygiin ulasiin teaatariin bairacoo Zyyn Sibiiriin kizaariin soveeduudiin 2 dugaar kural neegdebe. Priziidiymiin stooliin caana Kizaariin Gyicedkeke Komiteediin tyryylegçe nөk. PAKOOMOV, Kizaariin Namiin Komiteediin sekretaar nөk. Korşynoov gegçed orzo jireke zuuraa nөk. Pakoomoviin kelekeni:

—Nөkөd aa! socialiizam ba angigyi bөlgөmiin tөlөө temecelde kөdөlmөriçөn angiiin olon yrener nөgçөsөn baika bөgөөd, syyliin zilnyydiin torşo dotoroo manai nam bol, Isariin caadtai kubiskaliin erkim tribyyn, өөriingөө kairata bejiigi nam ba kөdөlmөriçөn angiiin keregte өgөsөn Sergei Miroonoviç Kiiroviigee aldaza imagta jikeken kokidoltoi uçarsan baina.

Zai nөkөdyyd-aa! kөl deeree bosozo, Kiiroviingee duraskaliigi kyndeljaa!—geze nөk. Pakoomoviin kelekede, kyn zonii dyyrçesen kotiin teaatariin zaal cooguur uidkariin kөgzөmiin abiaan kynkineze, kuraliin deligaaduud ba ailçaduud tolgoigoo tongoilgozo uidkarta kөgzөmiin abiaagi; kөl deeree boson çagnaza zogsobo.

Manai oroni: ba byke delekein azalçad Kiiroviigi alagçadiigi odoo medene şuu. Ene buzar keregiigi yysken emkidkegçediigi soveediin cyyd bol buudaba. Kyn byken enyynii gi oilgog, medeg. Ene şiidkeberi bol bykii manai oron ba kөdөlmөriçөn angiiin gargasan şiidkeberi mөn—geze nөk. Pakoomov yrgelzelne.

Keden milioon azalçad bolşoviig namiin udaridalga dooro şine baidal baiguulza baina. Caaşadani nөk. Pakoomov bol Kolbootiin soveeduudiin 6 daki ba 7 daki kuraliin kooron do manai oronii dabasan amzaltanuud ba Zyyn-Sibiiriin Kizaariin tyryyçiin amzaltanuudiin tukai kelebe. Ene өngөrsөn 34 onii torşo dotoroo nam ba kolbootiin zasagiin gazariin tusalsanii açaar bide bol jөrөn kiidөө geegdelee usadkababdi: Gebeç ene bol byrin byten bişe geze oilgoko keregtei: Kolbotiin bişe mozo ba kizaarnuudiin dunda jaabal tyryylzegarkiin tukai asuudaliigi kizaariin soveeduudiin 2 dugaar kural bol zөblөkө baina—geze nөk. Pakoomov bol ekilelgiin ygiigi kelze dyyrgebe.

Kuraliigi kөtөlbөrilөkө oorganuudiigi sungasanii eceste kyndete priziidiymde BK(b)N-iin TK-iin ulas tөriin tobçoonii geşyyd ba kandidaaduudiigi negen duugaar sungaba. Nөk. Staalinii nere dursagdakada kuralda baigçad kөl deeree bosozo, kөgzөm bol „Internacionaaliigi“ duulba. Kural bol kyndete tyryylegçede nөk. Staaliniigi negen duugaar sungaba.

Tus kural bol Kizaariin Gyicedkeke Komiteedta kargalzagdagça Sibiiriin diviiziin komandiirta tyryyçiin duunii erkiigi өgөbө. Kuraliin deligaaduud bol diviiziin raapartiigi kөl deeree boson sonosbo. Kiizaariin soveeduudiin 2 dugaar kural bol: nөk. Staalin ba nөk. nөk. Moolotov, Kaliinin, Voroşiilov gegçedte mөn Alas Dorono Zygiin Ulaan tugta tuskai cereg ba tyynii bolod komandaarm nөk. Bliyykerte bajar kyrgelgiin teligraama ilgeebe.

Gadna kural bol emnelgede baigaa nөk. Raazymoviin biçesen biçeg ba bajar kyrgelge bolon bodoto duraskaliigi jikeken ankaralaa tabin sonosbo.

Tyynii eceste Kizaariin Gyicedkeke Komiteediin tyryylegçe nөk. Jaakov Zakaarooviç Pakoomov gegçe Kizaariin Gyicedkeke Komiteediin kөdөlmөriiin tukai toocooto iledkeliigi kiize ekilbe.

Surtal nebtergegçede tusalka biçeg

Namda esergyy Zinoovjeviin kuuçan gryype ba tyynii şaara şabkaruu tukai

„Angiiin daisanii buzagai korotoi aagintanuud bolko zinoovjeviin kuuçan opoziicin, namda esergyy gryypiin buzar burtag kog şaaranuud manai dundaas nөkөr Kiiroviigi alduulgaba“ geze өngөrөgçө өdөr tunkaglagdasan Moskvaa ba Leeningraadiin mozkoomuudiin pleenymvydiin şiidkeberinyydcoo kelegdesen baika jum.

Namiin dotorki temeceliin tyyketei gyiced sain tanil bişe, nam komsomooliin zaluu kөdөlmөriçөdөөs namda esergyy zinoovjeviin gryype jamar zorilgotoi, jamar prograamatai bolon manai namtai esergyycen temecekedee jamar majag bi meetediigi keregledeg baisan be? geke zerge asuudaluud zaa bol garaka bolno.

Ene gryype bol 1925 onii dekaabrida bolson namiin 14 dygeer kural deere ekin tyryyn namdaceke esergyyceze oroson baina.

Tere yjede BK(b) Namiin TK-iin ulas tөriin tobçoonii geşyyn baisan G.Zinoojev bol Leeningraadiin emkiin tөlөөlөgçөdiin jikenki kubiig ni өөsөdiingөө yzeltedees ertees ton nariaar şigşeze tomilood, tedeniigi oroilon uul kuralda jireze, TK-iin ulas tөriin toocooto iledkelde nemelte iledkel Leeningraadiin tөlөөlөgçөdiin zygees kelekiin erilte kiisen baina.

Tere gryypiin zygees ZINOOVJEV nemelte iledkel kelekedee, proliitaariin digtatuura togtoogdoson tuskai gancakan oronoo socialiizm baiguulza bolkogyi gesen, teoriiigi kamagalan nebtergesen bөgөөd, dunda çadaltaniigi tookogyi yzel gargaza. niudargaçuudiin olon bolkoos ajuun syrden ba socialiis azayiledberinyydiigi ulasiin kapitaalta josonii azayiledberi (ulasiin kapitaliizm) bolgon toolozo, namiin dotor keseg busag gryypenyydiin garka, erke çөlөө olgokiin erilte kiisen baigaa.

Enyygeeree Zinoovjeviin gryype өөriigөө cөm ileryylze өgөsөn juuma. Ene jabuulgiigini leeniniizmiin yndesen surtaliigi zabkairuulan reviizelsen kereg mөn geze. namiin kuralaas nege sanalaar buruuşaan zemelsen baika juuma.

Ajaar tere yjede Zinoovjeviin opoziica bol fraakciin ba namda esergyy temeceliin meeted kereglen bolşoviig namiin ton tyryyçiin joso zarşamiigi ebdeke zamda şiiden orzoi

Zinoovjeviin gryype bol namiin niite geşyydiin zygees jamarç tusalamza kylieegeegyi deerees, namda esergyy bişe gryypenyydiin dunda eb neg deke et geediigi bedereze ekilsen baika juuma.

Zinoovjeviin gryypiigi oroilogçod bol mene saja troockiizmiin uridaas temeceze baisan bolboç, namiin 14 dygeer kuraliin syyleer, troockiin yzel surgaalda ceke şilzeren orozo. tedentei eb nairamdal bloog baiguulsan baika.

„Şine opoziicin“ (Zinoovjeviin) troockiin opoziicada şilzeren orozo, „BK(b) Namiin dotor opoziiciin ebtel (bloog)“ togtoosoniini, BK(b) Namiin 15 dugaar Konfereenca deere nөkөr Staalinii iledkel tus gargasan şiidkebericoo temdeglegdeke zuuraa, kojor gol çukala baidal todorkoilosoon gebel:

a) „opoziiciigi“ dagagçadiin dunda proliitaariaadia karşa, ecesen ba kyiibersen, byki baidalaa şinedken baiguulka odoo yjiin kөgzөliin berkeşeel kaaltanuudaas ajuusan, şantarsan ba ilagdasan yzel tөrөkө, ja badal bodoto deeree baika bөgөөd mөn n. n. Kaaminiv ba Zinooveje vuudiin yzelee kubilsan jabadal bol genedte garasan kereg bişe karin ajaai 9 ziliin saana 1917 ondo gargasan şantarsan ba ilagdasan karşa yzelee dakin dabtan şinedken kereg bolono.

b) „şine opoziica“ bol namiin 14 dygeer kural deere gyiced ilagdaza koso son tula yzel sanaaniin gaa cөm zokildoko baisan troockiizmatai zaa bol kamtaraza niite proliitaaruudaas tasarkai zizeken gryypenyydiingee kyce jikedken kariuulka oroldolgo kiizei.

Enyynii ulamaas „şine opoziiciin ba troockiizmiin principgyi bolol go, temeceke arga meetedte ilgaagyi abadal troockiizmiin ba „şine opoziiciig“ azi suuka ynde en bolzo egsen bөgөөd, iime ygeer namda esergyy olon janza etegeedyydiigi negedken kamtaruulza bolkogyi baisan azai.

Byki syylşiin zilyydte Zinoovjeviin gryypiin namda esergyy yzelni ulam byri ilerge өgөsөn baina

BK(b) Namiin dabiin garçabaisan socialiizmiin baiguulalta deere tokiooldoson berkeşeel kaaltanuud bykeniigi uul gryypees namda esergyyceke jabadalda kereglen abadag baisan juma.

Uul fraagca bol. namiin bata negedeliigi ebdekiin tөlөө zuramaas gazaaguur garça namtai temecesen baina. Uul opoziica bol manai namtai tasaldaagyi temeceke jabadal daa өөriingөө fraagciigi, niuuca emki bolgon oitagaar garça daidaar cuglaa kiideg bolgokiin zamda kөrөsөn baika juma. Ene niuuca cuglaanuudaas, nam ba soveed zasagtai ceke bөgөөd, ton ileer temeceke zamda şilzeren oroson baina,

Tiin namiin zygees negen sanaltai çanga kariuu abkadaa fraakciin temecel kiikee bolibo bide geze ujalga өkө zergeer namiigi mekeleke zamda oroson baigaa (1926-onii ogtiabriin 16-nii өdөriin deklaraacin).

Zinoovjeviin gryypede kabaadagçadiin ba tyyniigi oroilogçonariin zygees „bejee gemtei deere oloson“ ba „ujalga absan“ jabadaluud ali olon baisan bөgөөd, tedeni gancakan namtai ulam caaşaa, byri kurca majagtaigaar temeceke jabadalaa daldalsan kalkabça bolzo өgөsөn baina.

Edenii eceste zinoovjeviin gryype Leniniizmede ton esergyy miniişeviigiin gryyp bolon kubilza olon ulasiin ba dotoriin byiziligyydtei negedeze proliitaariin digtatuuratai temeceke gaiba dugaar kycen bolson baika jum.

Gazuurasan cagaan emigaraantanuud, sanal zorilgonuudiingaa zinoovjeviin gryypetei negeden zokildoko baisaniigi medeze, өөriingөө „syylşiin sonin“ geze kuudasan deere uul gryypiin namda esergyycesen sandaraliin çanartai kөdөlmөriigi sajişaan tolildog baisaniini gaikaltai bişe juma.

Tere yjede dursagdagça kuudasan deere Zinoovjebiin opoziico өөriingөө yzeliinç ba emkiiniç talaar, prolitariaadta esergyy, tyyniii digtatuuriin josondo jadaza baisan, proletaariiin diktaruuriigi unagaakiin tөlөө idebkiteigeer ermelzen kyseze baisan etegeediin tөb gulamta bolzo өgnө“ geze biçesen baika juma

Fraakciin temecel bol zinoovjeviiniigi, kojor niuurtai bildagiinmekeçe yzelde ba manai namtai niuuca daldaar temecekiin zamda oruulsan baika juma. Opoziica bol namtai esergyycen temeceze kөdөlmөriçөn angiiin aikabtar korotoi daisan bolzo şilzesen baina.

Ulas tөriin temecelde buta zada cokigdozo, өrgөn niitiin urida eleren kelcyylsen, namda esergyy zinoovjeviin gryypiin odoo baisan kyce çadalaa aldasan, buzar burtag ş a a r a ş a b k a r u u, ylegdelyyd namaas korgodon dalaza, korolon jabaka zuuraa, cagaan bandiid ba faşiistanuudiin temeceliin syylşiin arga meeted bolko teerroriigi (alalga) kiize gagrasan baina. Angiiin daisanii tukiran ilegesen, korto sedkelte aluurçanii garaas manai namiin erkim geşyyn S. M. Kiirov nasanaas nөgçөsөn baina.

Nөk. Kiiroviin aluulsan jabadal manai aguu jike oronii bykii kizaar bulanuudta өrgөn niite azal çadiigi busalgaza, Soveed Kolbootiin daisadiigi şoo yzeke, şobtokaraka sedkel ulam jikeer tөryylsen baika juma.

Angiiin daisanii ba tyynii aagintanuudiin buzar burtag koroto jabuulgiigi yyskedeg kubiskalda esergyycegçediin ylegdel şaara şabkaruunuudiigi manai ulas oron gam kairagyigeer kubiskaliin josoor daraza ba angiiin seremziigi ulam өrgөzө, socialiizmiin baiguulaltada şine şine amzaltanuudiigi kylieen kariuucaza baina.

Kubiskalda esergyy zinoovjeviin gryypiin syylşiin ylegdelyyd ecestee kyrter usadkagdaka baina.

Odoo yjede komuniistanuud bykenees angiiin seremziigi deere өrgөkө, aikabtar kurca namiin niydeer angiiin daisaniigi ilgabarilan eleryylke, tedeniigi gam kairagyigeer buta cokizo çadaka jabadaluud erigdeke baina.

„Praavda“ sonin

Talkanii çөlөөtө naimaan

MOSKVAA, 4 (TASS). Kolbooto ulas dotoroo talkanii çөlөөtө naimaan bol zokistoi sainaar jabaza baina. Eelzeenyyd oroi baikagyi gazar byride cagaan talkiigi jikeken kereglene ka.

Talkanii magaziinuudiin toonii oloşorkodo eelzeenyydiin usadkagdaba. Kazaan kotodo 193 talkanii magaziinuud, Kabaarovskada 180 magaziinuud neegdebe. Ton olon tooto kotonuudaar sain çanartai produugca byteen gargadag şinenyyd talkanii zavoduud ba pekaarninuud kөdөlmөrilzө ekilbe. Zişeelkede: Staalinska kotodo cөm mekanizaruulsan syytkede 100 toonno talka bolgozo gargaka kyçetei zavood kөdөlmөrilzө ekilbe.

Çanga çadaltai baidalda orozo baina

BAKUU, 4 (TASS). Azerbaidzaanii kolkoozniguud bol kөdөө azaliin ziliin dyngiigi gargaba.

Kolkoozuudta azalta өdөryyd bol өngөrsөn ziliinkide orobol 2-3 dakin ilyy centei baina. Imagta jikeken olzo oloson kolkoozuud baika azai. Kaliininii neremzete arteel bol azalta өdөr byride 30 kilograama tariaa kubaaka zuuraa tyynii 29 kilograamiigi şiniice kubaaicaba. Byyninii neremzete kolkooz bolbol ogoroodiin azaliigi erkildeg bөgөөd, tyynii ene ziliin bykii byteen gargasan edleliin olzo bol milioon tөkөrig esөbө. Tus kolkooz bol ulasiin uridaki өөriin ujalgiigi gyicedkeze olziin kubaariiigi dyyrgebe. Erkim udaarnig Abaas-Alii Oglii gegçe 16 mingan tөkөrigiin ceber olzo olbo. Basa udaarnig Rizaa-Oglii-Babiir gegçe өөriin bөlnөrtөi kamta 30 mingan tөkөrigiin olzo olbo. Tus kolkoozdo Sojoliin Ordon bariikiin beledkel jabaza baina (350 mingan tөkөrig somologdobo). Keden olon şine şine çuluun gernyyd barigdaza baina.

FOOMIN

Buriaad-Mongoliin ASSR-iin ceregiin komisaariigi orologço

1913 ondo tərəsən zaluuçuudiigi ceregiin albanda tatalgada bolşoviig josoor beledkeke

Baigça onii dekaabri 20-oos ekileed 1935 onii janvaari 15 kyrter Buriaad-Mongoliin ASS respyyblikiin debisker deere baisan 1913 ondo tərəsən erketediigi ceregiin surguulida tatalgiin tasaguudaar byridkeke gesen baina. Enyyn tukai Buriaad-Mongoliin ceregiin komisariaadiin zakiralta sonoskogdoson baika.

Tus byridkelge ba ceregte tatalgiin beledkel bolon ynente tatalga bol-ulasaa kamagaalkiin çanartai, aikabtar jike ulas təriin kampaani bolno. Gebeç, 1912 ondo təregçədiigi ceregiin surguulida tatalgan bolkodo, angiiin təlaar ilgaka jabadal, nom biçeg baga medeke ba medekegyigi usadkaka, bejilgini eryylzyylke jabuulalga nuud namiin mozkomiin ba Arkomsoveediin bolon Buriaadiin ceregiin komisariaadiin zygees tusagaar zaabari əgçə ankaraldaa absan baina. Rajoonii ba nutagiin namiin soveediin, komsomooliin, yiledberiçenii ebleliin, niitiin emkinyyd bol tus ceregiin tatalgiin beledkelde gyiced sanalaa tabisangyi baigaasan. Ilangajaa Selengiin, Alairiin, Koriiin, Bookonii ba E-Bulagadiin aimaguudta beledkeliin kədəlməri sulaar jabuulagdasan. Ede rajoonuudta angiiin talaar ilgabarilka komiis ba tusalalcaka komiisonuud juuç kiigeegyi. Ede aimaguudta ceregiin surguulida tatalgiin beledkel tukai aikom ba aimgyicedkomiin suudaluud deere negeç dakin kelcegdeegyi (ganca Kori, Bookon kojor ceregiin surguulida tatalga tukai ziliin turşadə nege daki asuudal tabisan baika juum)

Tus ceregiin surguulida tatalgiin beledkelde kaişa keregeer kandasanaas Bur. Mon. Respyyblike dotoroo 6% yseg biçeg medekegyi, 21 proc. baga medeke ba 43 proc. bejee argaluulaagyi baiba. Angiia talaar ilgaka jabuulalga sula jabuulagdasanaas Kəd. Tar. Ulaan ceregiin dundaas gargagdaka ba basa angiiin talaar zokikogyi geze gargadasan kynyydiigi buruugaar kandasanii tula səərgəni abaka jabaluud baisan.

Nom biçeg medekegyi ba baga medeke bolon əbəçənəə gyiced tabuulaagyi priziivnigyydiin angiin talaar ba ulas təriin talaar ceregte oromoor baidaliinç, tus ceregiin surguulida şalgan abka komiis bol çələələsən baina. Ganca nom biçeg medekegyi baisanaas ulaan ceregiin ujalgata albanaas çələələgdəsən kereg bol nutagiin gegeereliin tasaguudiin ba nam soveediin emkinyydiin gem bolno.

Priziivnigyydiin dunda sojol bolbosoroliin niitiin kədəlməri ba ulas təriin kədəlməri jabuulagdaagyi. Kədəə toskonguud ba yiledberiiin oronuudta, ceregiin surguulida kabaadaka nasatan bol, ulas təriin jabuulalgada tyryyleze jabasan yzegbelnyyd ogto ygei baisan, kerbee baigaaç bol erkim sain tyryyleze jabasan ilaltatan baigaagyi,

Olonki emkinyyd ba salbarinuud ceregiin surguulida tatalgiigi çukala kereg bişe geze olozo, ene keregiigi ganca ceregiin emkinyydiin ujalga deere toolodog. Zarim emkinyydiin kətəlbərilegçədiin zygees iime yge duldasan baina:

—„Bidende, ceregiin surguulida tatalgiin tukai kelceze baika cag ygei, enyynees byri çukala kere gyyd bii“ gesen baina. Ede bol, ulas təriin talaar sokorlig ba angiiin mederelee mokoolig baisanaas kədəlməriçən tariaaçanii ulaan ceregiin ug zorilgo ba tyynii kaadra beledkelgiigi oilgoogyi bolno. Ede kətəlbərilegçədiin, ceregiin surguulida tatalgada iigeze kandaka jabadal bol, angiiin daisanguudta tusa bolozo əgənə, tere tula iime opurtoniis sanal bodolnuudiigi bolşoviigiin katuu josoor usadkaka josotoi.

BK(b) namiin Bur. Mon. Mozkomiin ba arkom soveediin tuskai sanalaa tabiza bodoto tusalamza əgəsənii açaar ba mən koto, aimaguudiin nam ba soveediin emkinyydiin sain tusalalcaza erkimeer kandasanii yreer 1912 ondo təregçədiin tatalga bodoto deere olonki rajoonuud ba kotonuudaar, enyynii uridaki tatalganuudaas sainaar əngərəsən baina.

Tugebeç, nom biçeg medekegyigi usadkalga, bejiin argalalga ba angiiin talaar ilgaka jabadaluudiigi zasaka arga ygei baisan, iimees edeniigi gyiced bişe deere toolozo ceregiin beledkeliin gaduurki suralcalda oruulagdasan baina. Ene bol amagalan bişe bs jərə kuulida zyriyy kereg bolno.

1913 ondo təregçədiigi dekaabriiin 20-noos ekileed ceregiin surguuliin byridkelde tatagdakajaa baisan tula, nam soveediin, yiledberiçenii ebleliin ba niitiin emkinyyd bolon tedenii bykii salbarinuud bol, urida bolson alduunuudaa dabtakagyigi bodozo, eldeb kynyydiigi kabaaduulkagyigees gadna ceregiin surguulida tatalgiin beledkel ba tatalgiigi bodoto deereni jabuulalgiin tukai nam ba zasagiin tabisan zorilgiigi erkim zişeeteigeer dyyrgelte bolgoko josotoi.

Dekaabriiin 10-da Buriaad-Mongoliin moziin ceregiin komisariaadiin dergede, aimaguudiin ceregiin komisaarnuudtai ba niutagiin nam soveediin bolon niitiin emkinyydiin naidalgataniigi ərgəər kanduulsan zəbləən bolzo ene asuudaliin tukai kelcesen baina. Ene zəbləən deere ilangajaa nidonon ziliin alduunuudiigi ton ilekenyydeer temdegelze, 1913 ondo tərəsən zaluuçuudiin ceregiin surguulida tatalgiigi erkim zişeeteigeer əngərgəkin zorilgoor B.M. moziin bygede emkinyydiin zygees Çitiin moziin ceregiin komisariaadiigi socialiis meriiceəndə urisan doogovor batalan absan baina. Tus doogovor bol, sajiin cagaa kebtegdeze, dyyrgelte bolgokiin tələə bygede emkinyyd ba yiledberiiin oronuudta ilgegdene.

Ceregiin surguulida tatagdagçadiigi ulastəriin ba angiiin talaar şalgaza yzekedee uul toskonii ba yiledberiiin oronii urida baigaa zorilgonuudta kedeçeneen kangagdaza ba toogiin bolon çanariin talaar kedeçeneen dyyrgeze baisanaas cegnegdeke. Enyyn deerees tus ceregiin surguulida tatagdagçadiin namtariin ankeed ba azaliin saişaal gargaza bolon tedeniigi bolko josotoi cuglaan deere, kəd. Tar. Ul. ceregte abka abkagyigi zəbəər ileryylke.

Nom biçeg baga medelgiigi 1935 onii ijyyli 1 kyrter usadkaka ba nom biçeg medekegyigi aavgusta 1-kyrter usadkaka. Ceregiin surguulida tatagdagçadiin dunda baisan əbəçən zaluuçuudiigi bygediigini argalamzada kabaaduulzacagiin bolkodo eryyl bailgaka.

Ceregiin surguulida tatagdagçad bol, yiledberi kolkooz, sovkooz ba ceregte tatalgiin jabuulalgada tyryyçiin yjede, erkim çanartai ba zişeetei kədəlməriin koinoos teinecelgede erkim udaarnig baika josotoi Osoogiin bəlgəməər tuskai kyyrse, dəkərig ba semenaar g.m. emkidkeze, əəsədiingəə ulas təriin ba teeknikiin bolon ceregiin mergez lnyydiigi deeşelyylke: Voroşiloviin mergen buudagçad bol ko ba GTO iin temdegiin noormo əgəkə josotoi.

Moziin ceregiin komisariaad bol Çitiin moziin ceregiin komisariaadtai soc. meriiceəgiin doogovor batalkadaa, Byke Bur. Mon. Respyyblike dotoroo 15000 azalta ədər sybootnigoor kiike ba tyynii olziigi KIIROVIIN neremzete eskadriili baiguulalgada zoruulka geze ujalga absan baina. Gadna ceregte tatagdagçadiin kyceer arad niitiin dunda oilguulaltiin kədəlməri jabuulza 25000 təkərig cugluulza mən KIIROVIIN neremzete eckadriili baiguulaltada zoriuulka.

Ulaan ceregte oçogçodiin bələnəriigi tusalaka gesen nam zasagiin zaabariigi 100 kubi gyicedkeke.

Ceregiin surguulida tatalgiin bykii beledkel bol, kədəə toskonii ba yiledberiiin oronuudiin urida nam zasagiin tabisan azaliin ba ulas təriin zorilgonuudtai ton çanga baricaatai baika bəgəəd, nutagiin nam soveediin ba yiledberiçenii ebleliin bolon niitiin emkinyydiin udaridalgaar ba tedenii bodoto tusalamzaar jabuulagdaka baina.

Emkinyyd bykende ene jabuulalgada kariuucalgata kynyyd tomilogdoson baika josotoi. Tus ceregiin surguulida tatalgiin beledkelde, komsomool bol emkidkegçe ba byke jabuulalgiigi damzuulagça baika josotoi.

Bygede emkinyyd tus asuudaliigi ərgəər zəbləzə, bodoto şiidkeberinyydiigi gargaza ba tuskai təsəb zokioo o josotoi Ene jabuunalgiin tukai rajoonii ba kaniin sobainguudta cag yrgelzedee tolilozoika josotoi.

Deere dursagdasan josoor kədəlmərilebəl, ceregiin surguulida tatalgiin beledkeliigi erkim zişeetei geer əngərgəzə Çitiigi ilaza, kizaar dotoroo tyryyleke ba angiiin talaar togtuuritai, ulas təriin ba teeknikiin mergezeltei bolon bejemaka budiin talaar eryyl zaluuçuudiigi ulaan ceregiin tatalgada beledkeke bainandi.

Beledkeliin kədəlməri ton sula

ZAKAAMIN BK(b) namiin təbiin komiteediin nojaabriiin pleenymiin şiidkeberiiin yndeseer 1935 onii janvaariin 1-ees talkanii çələətə naimaagi erkilke jabadalda Zakaamiiniikid ton sulaar beledkeze baina.

Tus aimag dotoroo talka kudaldaka magaziinuud Ylagçan, Cakir, Modon-kəl, Canaga geze gazaruudta neegdekeer tomilogdasan baigaad, tyynee beledkeliin kədəlməriigi ogto kangalta-ygeigeer jabuulza baina gebel: Raipotreebsojuuza bol pikaarni ba magazinuudiigi beledkeegyi suuna. Enyynee urida stoloova ba pikaarni baisan geree Potreebsojuuza bol aimagiin gegeereliin tasagta 45 mingaar kudaldaad odoo alaga bolosood baika juma.

Şineer naimaanii ba pikaarniiin geryydiigi beledkekiin kədəlməri ton sulaar jabuulna. Raipotreebsojuuziin tyryy nəkər Ziikin ene keregiigi jikele berkeşeeltei geze şiidkeed „pikaarni barika gekede negeç kirpiice baikagyi, bide bol ene geseer nege kirpiiciin zavood barikamnai“ geze baikajum.

Ene josoor bol kirpiiciin zavood bariza pikaarniiin peeşende kiir piice gargaza barikabdi gesen jabadal bol əərəə byteke iabadalda naidaad suusan kereg biçuu.

MənəəZakaaminda sain teerme baikagyi, əbəl tatadag nege teerme bai iag aadla, syydkede 6 pyydees-20 pyyd kyrter tatadag. Tyyniigi zasabarilkiin tələə jamarç kemzee abanagyi. ZIILKIN kelekedee „erjeltiin məngiigi barilgada gargaka argagyi, mania tusagaar zəəri bainagyi, jikeken berkeşeeltei yje bolood baina“ gedeg.

Ene meteer kandaza baigaa bol namiin şiidkeberiigi bejelyylkiigi ermeizesen bişe, karin gederge tataza baisan kereg bolno.

Zakaaminiikidiin, ilangajaa nam soveediin ba profsojuuziin emkinyydiin zorilgo bol ene jabadaliigi koişo tatagçadta çanga kemzee abça beledkeliin kədəlməriigi olon niitiin kartabçalal bolgozo bygedeeree negen sanalaar orozo ene keregiigi darui şiidkekiin tələə temeceke josotoi.

D. C.

I. Veekseliman

Ulaan-Yde kotiin soveeduudiin sungaltiin əngərsən dyngyydees

Ulaan Ydiin kotiin soveediin sunguuli əngərəzə dyyrebe. Toocooto sunguuliin kampaaniin yjede keden mingan niite kədəlməriçən ba azalçad, kotiin soveediin ba tyynii keltesyydiin bolon dipytaaduudiin kədəlməriigi ərəgəər şalgan yzeze, dutuu dundiigini bolşoviigiin şyymzeliin kaluun galaar kairaza çadasan baina şuu.

Kotiin soveediin priziidiymiin kədəlməriiin kangaltagyi baisanaas kuuçan kətəlbərilegçədiigi, gargasaniigi bykii sungagçad saişaaba.

Uridaki sunguuliaas ene sunguuli kyrter Ulaan Yde kotiin B. Mongoliin 70 mingan kytei, aikabtar jike indyystri azayiledberiiin təb bolood baikani gancakan BK(b) Namiin zinkeni şugamiin ilasanii yre bolno geze sungagçad əəsədiingəə şiidkebericoo temdegelsen baika juma.

Sungagçadiin ulas təriin talaar aikabtar urgasaniini toocoo sunguuliin kampaanida idebkiteigeer kandasanaas ilerçe əgnə.

Sungagçad əəsədiingəə dipytaaduudta əgəsən zakiaacoogoo ulas oronoo kamagaalka jabadaliigi bykii yçaastaguudta bekizyylke, angiiin daisanii ali bolko koroto sedelgenyydiigi kurca niydeer kinaka, zuuraa angiiin seremziigi ulam ərgəzə, 2 dugaar tabanzilcoo kiigdeke aguu jike kədəlməriiin təsəbiigi gyiced bejelyylkiin tələə erçemteigeer temecekigi gol çukala erilte bolgon tabisan baina.

Toocoo sunguuliiin kampaanida sungagçadiin kabaadasanii dyngyy:

Ene zilde koto deere sungagçad kamta-42682 kyn byridkegdesen aad, tyynii 34753 kyn juuali 81,4%, ekener-77,4% sunguulida kabaadasan baina.

1930 onii sunguulida bykii sungagçadiin 67,9%, ekeneriin 38,4% kabaadasan baina. Enyyn deerees zişeelen karakada sungagçadiin ulas təriin idebkiiin aikabtar urgasanini ileken bolzo əgnə.

Ene sunguulitai kabsaruulan VII byke kolbootiin ba VI respyyblikiin soveeduudiin kuraliin neremzete niitiin azaliin dobtolgo jabuulagdasan baina.

PVRZ deere uul dobtolgodo 150 garan brigaada, kabaadaza soveeduudiin kuraliigi ugtuulaza təsəbəə bolzoroos urid dyyrgeke ujalga abakatai kamta məriicəədə kabaadagçadiin too 35 kynees 565 kyn kyrter nemesen bəgəəd, odoo PVRZ-iin təmər konstryykciin ceeke təsəbəə 107,6%, karagui zam baiguulka yçaastog-165,4%, təmərçə darkaçuudiin ceeke 109% dyyrgesen baina.

Usan zamiin traansporta deere uul dobtolgodo syydna zasabarilagçadiin 16 brigaada kabaadaz, syydnanuudaa erkim sain çanartaigaar zasabarilka ujalga abasan, tyynee amzaltataigaar dyyrgeze baisaniini, usan zamiin ulas təriin keltesiin şalgalta kiikede elersen baina.

Promsojuuziin sesteemeer „objedinioonii tryyd“, „Soveedckii kitai“ geze arteelnyyd soveeduudiin zurgaadugaar kuraliigi ilaltataigaar ugtakiin tələə temecesenii yreer neleed amzaltanuudiigi olbo gebel: kədəlməriingəə byteeciigi təsəbiin josoor 11% ərgəkə baisan aad, 20,3% ərgəbə. Baraaglagdaka (gologdoko) jabadal təsəbiin josoor 17% kyrter korooko baisan aad, 3'4% kyrter koroobo. Ziliingee təsəbiigi bolzoroos urid arteel „objedinioonii tryy“d-157% „TYZ“ 120%, dyyrgebe. Mən „Kraasnii pyyti“ 10-saracoo ziliingee təsəbiigi 113% gyicedkebe.

PVRZ ba zamuud deere toocoo sunguuliiin kampaanida ton jike ulas təriin çenartaigi erkim sainaar oilguulza əgəsənəəs PVRZ deere toocoo s u n g u u l i i i n kampaanida s u n g a g ç a d i i n 83%, kyndetei şaltagaanaar jireegyiçvydtei toolbol 90% kabaadasan baina. Mən şine barilganuud ba traansportanuudta-84% kabaadasan şuu. Tyyn deerees erkim udaarniguudiini kotiin soveediin dipytaaduud bolzo sungagdasan baina şuu.

Kotiin kədəlzə baisan yiledberiiin oronuudta sungagçadiin 72% kabaadasan, ene. ecəəkənəər kandasaniigi bol gagcakan niitiin kədəlməriiin sulaar jabuulagdasanii ba uul kampaaniiin tun jike ulas təriin udka çanartai baisanda namiin ekin emkiin ba profsojuuzuudiin kaişa kereg kandasanii yre bolno.

Mən enyynees gadna angiiin seremziigi suladkasan gazaruud bii bəgəəd, zişeelkede Piivozavoodiin na niin emki Semioonoviinyjede kindanii karuuiçan jabasan VERBICKII gegçiigi erkiini kasakiin o.omdo, kotiin soveediin diputaad bolgokiigi zabdasan şuu.

Kotiin soveediin şine sostaavta diputaaduudiin 23% ekener baika, ene bol namiin emkiin ba kotiin sungaltiin komiisiin, uul kampaanida gargasan gol dutuuni bolno.

Sungagçadiin zakiaa dyyrgekiin tələə kotiin soveediin şine sungagdasan diputaaduudiin erkim sainaar kədəlmərilkə dyyren ərgə olguulka çukala bolbo gebel ene geseer ceeksenyydiigi emkidkeze, tyynii kədəlmərilkə ton todorkoi prograama zokiooko yiledberiiin oronuudta dipytaadiin gryyponuudiigi baiguulza soveediin kədəlməriigi tedeneer damzuulan jabuulka zuu aa, kotiingo azaliin zadagai ba dutuu dundiigi usadkakiin bolon bykii azalçadiigi sojol bolbosoroliin talaar erkim sainaar kangaza Ulaan Ydeje zişeete josonii socialiis koto bolgoko emecelde kotiin bykii kədəlməriçəd ba azalçadiigi ə syylke çukala bolno.

Zasabari

„Buriaad-Mongoliin Ynen“ soninii 1935 onii janvaari 4-nii ədəriin 4 dugaarta ysegiin alduugi kinasan „Ynen“ soninii kədəlməriçən **Griişi Çimediin** əəriingəə kariuucalgata daabarida buzagai kanamzagyi kandasanii gemeer boloşogyi alduu garsan baina.

Gebel, kojordoki niuurta **„Ulaa-Yde kotiin soveeduudiin sungaltiin əngərsən dyngyydees“** gesen (L. Veekselimanii) biçeg bolbol **„1913 ondo tərəsən zaluuçuudiigi ceregiin albanda tataka jabadalda bolşoviig josoor beledkeke“** gesen (Foominii) biçegtei kolildozo keblegdesen baina.

Uçar iimede deere dursagdasan kojor zilyyd kojuulaa ene ədəriin dugaarta dakin şineer keblegdebe.

Alduu kiigçe G. Çimediinde zokiko kemzee abtaba.

Redaagca.

Redaagtoriin orologço B. Vaançagiin

Номер выпускал и верстал БАТУЕВ Ц. Ж. Корректировал ЦЫБЕНОВ Н. Старший печатник С. КОНКИН